

Царенков О.О.

студент,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ФОРМУВАННЯ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність теми визначається тим, що підвищення ефективності бізнесу в корпоративних підприємствах неможливо тільки в рамках власних ресурсів підприємств. Для розширення їх фінансових можливостей необхідне залучення додаткових позикових коштів з метою збільшення вкладень у власний бізнес, отримання більшого прибутку. У зв'язку з цим формування позикового капіталу – одне з найважливіших функціональних напрямів регулювання корпоративних фінансів.

Серед учених-економістів, які досліджували проблеми позикового капіталу, особлива роль належить І.А. Бланку, В.В. Ковальову, А.В. Молчанової, А.Д. Шереметом, О.О. Терещенко, Є.Г. Алпатову та ін. В цілому сучасні вчені доповнили класичну теорію запозичення капіталу вивченням форм його залучення, порядку визначення відсотків за кредитами, розробкою політики управління запозиченням капіталу, що залучається з різних джерел, а також практичними аспектами оцінки ефективності запозичень капіталу на фінансовому ринку.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних основ формування позикового капіталу корпоративних підприємств.

Створення і функціонування будь-якого підприємства можна розглядати як процес інвестування на довгостроковій основі. Грошові кошти, залучені з різних джерел для фінансування інвестицій, називаються залученим (позиковим) капіталом

Позиковий капітал – це активи підприємства у вигляді боргових зобов'язань, які залучаються з боку у вигляді кредитів, фінансової допомоги, сум, отриманих під заставу, і інших зовнішніх джерел на конкретний термін, на певних умовах під будь-які гарантії [3, с. 98].

Позиковий капітал підлягає беззастережному поверненню і використовується в обороті підприємства на умовах платності, тобто на користь кредитора періодично нараховуються відсотки.

Управління позиковим капіталом – система принципів і методів розробки та реалізації фінансових рішень, що регулюють процес залучення позикових коштів, а також визначають найбільш раціональний джерело фінансування позикового капіталу відповідно до потреб і можливостей розвитку організації на різних етапах її існування [11, с. 10].

Економічно обумовлено, що віддача від використання цього джерела фінансування діяльності повинна перевищувати вартість його залучення. Крім того, корпорація, залучаючи позиковий капітал, повинна враховувати аспекти збереження фінансової стійкості. Занадто велике залучення позикових коштів зменшує фінансову стійкість підприємства, однак малий обсяг позикових

коштів не дозволяє підприємству розвиватися. Таким чином, створення ефективно діючої системи управління позиковим капіталом має ґрунтуватися на організації планування, формування та використання позикового капіталу таким чином, щоб підприємство зберегло фінансову стійкість з одного боку, а з іншого – забезпечило приріст рентабельності та економічний розвиток.

В даний час існують дві моделі запозичення капіталу на фінансовому ринку [5, с. 64]:

1. Англо-саксонська (система екзогенного пропозиції грошей), для якої характерні запозичення через механізм фондового ринку

2. Континентальна (система ендогенного пропозиції грошей), яка характеризується активною участю в процесі запозичення банківського кредиту.

В якості основних форм залучення позикового капіталу в даний час виділяються: банківський кредит, випуск облігацій, кредиторська заборгованість і лізинг. Розглянемо докладніше зазначені форми.

Кредит є класичною і найбільш відомою формою залучення позикового капіталу. Кредит являє собою кошти, які надаються кредитором позичальнику на умовах терміновості, платності і повернення. Банківський кредит може бути наданий як на короткостроковій, так і на довгостроковій основі в тому випадку, якщо позичальник задовольняє вимогам кредитоспроможності. При цьому необхідно враховувати високу ціну кредиту для позичальника в сучасній українській практиці.

Іншою популярною формою позикового фінансування є облігаційний займ, який являє собою форму випуску облігацій корпорацією на певних, заздалегідь обумовлених правових умовах. Доцільність випуску облігацій визначається попитом на них на ринку цінних паперів та витратами випуску. Процентна ставка за облігаціями (купон) на практиці в цілому значно нижче, ніж по банківському кредиту, проте наявні додаткові витрати, пов'язані з емісією.

Кредиторська заборгованість – заборгованість суб'єкта перед іншими особами, яку цей суб'єкт зобов'язаний погасити [1, с. 63]. Кредиторська заборгованість є виключно короткостроковими джерелом позикових коштів, при цьому відповідно до умов договорів організації вона може бути, як платним (встановлений відсоток), так і безкоштовним джерелом позикового капіталу.

Потреба корпорації в безперервному технічному переозброєнні, впровадженні новітніх технологій, розширення виробництва товарів і послуг привели до виникнення нових форм залучення капіталу, однією з яких є використання такого інструменту, як лізинг, який являє собою специфічну форму кредитування, використовувану при придбанні підприємствами основних фондів [2, с. 54]. Як правило, ціна залучення нижче класичного банківського кредиту, крім того, забезпеченням за замовчуванням виступає застава придбаного обладнання.

Потрібно завжди враховувати, що зміна обсягів джерел фінансування як в абсолютному, так і у відносному значенні впливатиме на фінансову стійкість

підприємства. Крім того, на структуру залучених джерел коштів впливає життєвий цикл компанії (наприклад, на початковій стадії розвитку підприємства воно недостатньо відомо, і часто виникає багато складнощів із залученням позикового капіталу, проте вже на етапі зростання організації найкращим і прийнятним способом формування капіталу є його залучення коштів з фінансових ринків). При появі нових інвестиційних цілей і ризиків у даної організації грошовий потік буде ставати більш нестійким, і можуть виникати труднощі із залученням капіталу. Якщо організація займається вкладенням коштів у специфічні активи, то і ризики будуть вищі, і буде більшою мірою використовуватися власний капітал.

За допомогою залучення позикового капіталу підвищується ефективність діяльності організації. Тому в ході управління позиковим капіталом необхідно забезпечити потрібний обсяг фінансових ресурсів, визначити оптимальне співвідношення власних і позикових коштів (з боку ризику і прибутковості), загалом, сформулювати певну фінансову стратегію.

Потреба компанії в позикових ресурсах буде виходити із специфіки її діяльності. Наприклад, для господарюючих суб'єктів торговельної сфери характерне переважання позикових джерел, а для великих організацій – власних. При цьому необхідно враховувати, що довгострокові джерела фінансування при аналізі прирівнюються до власних джерел.

Отже, залучення позикових фінансових ресурсів збільшує фінансовий ризик, тому обсяг залучення за оптимальними ставками для компанії обмежений; цільовий характер більшості позикових ресурсів не дає свободи у розпорядженні коштами, тому часто призводить до упущеної вигоди; необхідно надавати забезпечення та користуватися даними засобами можна тільки в певний час, тому що необхідно повернути позичений капітал.

Список використаних джерел:

1. Афанасьев И. В. Экономическая природа отношений заимствования капитала на финансовом рынке. // Вестник Челябинского государственного университета. – 2013. – № 32(323). – С. 10-17.
2. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов: Пер. с англ. Барышниковой Н. / Р. Брейли, М. Стюарт. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2007. – 1008 с.
3. Ковалев В. В. Финансы / В. В. Ковалев. – М. : Велби : Проспект, 2007. – 610 с.
4. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібн. для самостійного вивчення. Авторський колектив під ред. Терещенка О.О. - К.: КНЕУ, 2006. – 350 с.
5. Фінанси підприємств: підручник / [А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк, С. О. Булкакова та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. А. М. Поддєрьогін. – 7-ме вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2008. – 552 с.